

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE DLA MIASTA I GMINY TRZEBIATÓW NA LATA 2011 – 2013

I. PODSTAWA PRAWNA

Podstawę prawną podejmowanych działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie stanowią:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) rozdz. II pt. „Wolność, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela” reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne przyznające obywatelowi prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr. 180, poz. 1493 ze zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz. 473 ze zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.)
- Uchwała NrXLVI/449/06 Rady Miejskiej w Trzebiatowie z dnia 29 czerwca 2006r. w sprawie przyjęcia Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Trzebiatów na lata 2006 - 2013

Według polskich regulacji prawnych przemoc wobec najbliższych jest przestępstwem ściganym z urzędu (art.207 k.k)

II. INFORMACJE OGÓLNE DOTYCZĄCE ZJAWISKA PRZEMOCY

Zjawisko przemocy dotyka wielu aspektów życia i trudno jest jednoznacznie je zdefiniować. Wszelkie przejawy przemocy w rodzinie (domowej) dotyczą relacji z bliskimi, w której istnieje nierówny układ sił, dochodzi do wykorzystywania władzy i siły fizycznej przez silniejszego, obie strony traktują siebie przedmiotowo a spoiwem związku jest lęk ofiary i manipulowanie tym lękiem przez sprawcę. Rodzina powinna stanowić ostoję bezpieczeństwa i miłości, a nie strachu oraz bólu fizycznego i psychicznego. Dlatego przemoc rujnuje rodzinę, niszcząc fundamentalne zasady funkcjonowania. W związku z tym coraz częściej podejmuje się działania zmierzające do zahamowania rozprzestrzeniania się fali przemocy wewnątrzrodzinnej. Należy pamiętać, że przemoc domowa ma wiele form, w których się przejawia. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy definiuje zjawisko przemocy w rodzinie jako *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób – członków rodziny (należy przez to rozumieć osobę najbliższą, a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą*. Wszelkie przejawy przemocy przynoszą cierpienie, a jej konsekwencji doświadcza się nawet prze całe życie. Niezależnie od wieku, w którym doświadczyliśmy tego zjawiska i rodzaju przemocy, pozostawia to „śląd” w naszych kontaktach ze środowiskiem oraz relacjach w rodzinie. Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyka rodzin o różnych pozycjach społecznych. Najczęściej przemoc domowa charakteryzuje się tym, że :

- Jest intencjonalna – co oznacza, że jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- siły są nierówne – co oznacza, że w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy,
- narusza prawa i dobra osobiste- co oznacza, że sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej)
- powoduje cierpienie i ból - co oznacza, że sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, doświadczenie bólu powoduje, że osoba posiada mniejszą zdolność do samoobrony.

Przemoc jest procesem, trwającym w czasie, ma tendencję do powtarzania się a niezatrzymana narasta.

Zjawisko to najczęściej ma charakter

- instrumentalny - jako środek do realizacji ściśle określonych celów,
- bezinteresowny – motyw jej stosowania sprowadza się do poszukiwania przez sprawcę swego poczucia zadowolenia,
- funkcjonuje w wymiarach indywidualnych i zbiorowych.

Przemoc dzielimy w zależności od rodzaju:

- przemoc fizyczna – wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły, której rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. szczypanie, kopanie, duszenie, bicie pięści, użycie broni,
- przemoc psychiczna – prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystuje mechanizmy psychologiczne, np. wyśmiewanie, poniżanie, narzucanie własnych poglądów, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, szantaż,
- przemoc seksualna – wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, np. zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia,
- przemoc ekonomiczna – prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy, np. poprzez odbieranie uzyskanych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy okradanie, niezabezpieczanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny.

W cyklu przemocy wobec bliskich obserwuje się trzy kolejno narastające po sobie fazy :

- faza narastającego napięcia – początkiem cyklu jest wyczuwalny wzrost napięcia, narastanie sytuacji konfliktowych, zaczyna pojawiać się agresja,
- faza ostrej przemocy - następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata
- faza miodowego miesiąca – to czas skruchy, okazywania miłości oraz składania przez sprawcę obietnic poprawy. W takiej sytuacji ofiara jest gotowa pozostać w związku. Sprawca nie jest jednak w stanie pełnić długo takiej roli, z jakiś powodów ponownie narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać.

Przemoc jest zjawiskiem wieloznacznym przybierającym w we współczesnym świecie coraz bardziej drastyczne formy, które odnoszą się do niemal wszystkich sfer naszego życia.

III DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY

Dramaty rozgrywające się w czterech ścianach pozostają często za zamkniętymi drzwiami a ofiary przemocy nie otrzymują pomocy, która pozwoliłaby im w przyszłości prawidłowo funkcjonować.

Z przedstawianych w ostatnich latach statystyk wynika, że wraz z rozwojem współczesnej kultury wzrasta zjawisko przemocy. Podyktowane jest to wieloma zmianami, takimi jak bezrobocie, czy wzrost dostępności mediów oraz obniżenie kontroli społecznej. Należy pamiętać, że przemoc nie dotyczy tylko rodzin wykluczonych społecznie, dotyka ona również rodzin o dobrym statusie ekonomicznym, w każdym przypadku zaburzony zostaje wzorzec wartości rodzinnych. Istniejące w na terenie gminy Trzebiatów zjawisko bezrobocia, w szczególności długotrwałego, stanowi również jedną z przesłanek zaistnienia przemocy. Brak odpowiednich środków na utrzymanie rodziny, prowadzi do znacznych frustracji poszczególnych jej członków. Pojawia się problem nadużywania alkoholu. Skutki uzależnienia ponosi cała rodzina, często staje się on pierwszym stymulatorem przemocy domowej. Alkohol powoduje zaburzenia relacji wewnątrzrodzinnych, rodzi agresję, ma destrukcyjny wpływ zarówno na osoby dorosłe jak i na dzieci. W związku z tym można powiedzieć, że rozmiary przemocy domowej dotyczą całej struktury naszego społeczeństwa. Przemoc jest zjawiskiem powszechnym, jednak nie zawsze jest ujawniana, co utrudnia rozpoznanie i przeciwdziałanie jej. Dlatego też dane statystyczne nie są w stanie oddać faktycznych rozmiarów tego zjawiska. Ze statystyk Policji w Trzebiatowie wynika, że w latach 2009 -2010 procedurą „Niebieskiej Karty” objęto 75 rodzin i wszczęto 35 postępowań przygotowawcze pod kątem art. 207 kk. W roku 2009 16 postępowań zakończono skierowaniem akt dochodzenia do Sądu a 6 zakończono umorzeniem z powodu braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa. W roku 2010 wszczęto 13 postępowań przygotowawczych pod kątem art. 207 kk, z czego 5 zakończono aktem oskarżenia, 4 umorzono z uwagi na brak danych potwierdzających popełnienia przestępstwa, natomiast 4 nadal są prowadzone. Najczęstszym podłożem nieporozumień i awantur domowych był alkohol. Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiatowie w latach 2009 – 2010 objął pomocą z powodu alkoholizmu 280 rodzin, w tym 66 rodzin zamieszkałych na wsi, łączna liczba osób w tych rodzinach to 635. W tym okresie pracownicy socjalni objęli procedurą „Niebieskiej Karty” 10 rodzin w tym 3 zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. W styczniu 2011r. pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej objęli procedurą „Niebieskiej Karty” 2 rodziny a jedna sprawa została skierowana do Sądu. Obowiązek przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym, spoczywa na samorządach lokalnych. Takie działania na terenie gminy zabezpiecza Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która również dysponuje bazą danych

dotyczącą rozmiarów przemocy w rodzinie. Osobom uzależnionym i współuzależnionym wskazuje się możliwość współpracy z terapeutą uzależnień i uczestnictwa w grupie wsparcia, spotkania z psychologiem oraz prawnikiem. Osoby uzależnione bardzo często są sprawcami przemocy domowej mają oni jednak zapewnioną pomoc profilaktyczną i terapeutyczną.

Punkt Interwencji Kryzysowej w Gryficach prowadzi program korekcyjno – edukacyjny. W latach 2009 i 2010 - 6 sprawców przemocy z terenu gminy Trzebiatów skorzystało z tego rodzaju wsparcia. Zjawisko przemocy na terenie Gminy Trzebiatów wymaga opracowania dokładnego systemu działań opartego na komplementarnej współpracy poszczególnych instytucji. Uruchomienie wspólnych i skonkretyzowanych działań wobec ofiar przemocy może przynieść poszczególnym jednostkom realną pomoc ofiarom przemocy w rodzinie, dając jednocześnie możliwość szybkiego reagowania i objęcia rodziny pełnym zakresem pomocy, oraz podjęcia działań wobec sprawcy przemocy.

IV ANALIZA SWOT ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Przeprowadzona diagnoza zjawiska przemocy rodzinnej pozwoliła na sporządzenie analizy SWOT, która jasno określi słabe i mocne strony analizowanego programu. Bariery w realizacji i szanse, które odpowiednio wykorzystane przyniosą powodzenie realizacji celów.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• przyjęcie przez Sejm ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie • prowadzone kampanie społeczne • problem nagłaśniany przez media • tworzenie lokalnych interdyscyplinarnych zespołów ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie • podjęcie współpracy pomiędzy instytucjami w związku ze zjawiskiem przemocy • podejmowanie szybkich wspólnych interwencji policji ,pomocy społecznej i służby zdrowia • dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych i funkcjonariuszy policji • znajomość obowiązujących przepisów i procedur postępowania w przypadku zjawiska przemocy • zabezpieczenia przez gminę pomocy terapeuty dla osób dotkniętych przemocą • funkcjonowanie Noclegowni na terenie gminy Trzebiatów	• mocne zakorzenienie negatywnych wzorów w obyczajowości • brak szybkiego dostępu do specjalistów , którzy mogliby pracować z całą rodziną dotkniętą przemocą • słaba profilaktyka, reagowanie dopiero w sytuacji eskalacji przemocy w danej rodzinie

SZANSE	ZAGROŻENIA
dokonane zmiany prawne, które pozwalają na podejmowanie skutecznych form niesienia pomocy rodziną zagrożonym przemocą domową stale kształcąca się kadra służb socjalnych szkolenia dla kadr pomocy społecznej, policji, placówek oświatowych, służby zdrowia z zakresu przeciwdziałania i reagowania na zjawisko przemocy możliwość zapewnienia sprawcą przemocy uczestnictwa w zajęciach korekcyjno - edukacyjnych	utrwalenie nieprawidłowości w funkcjonowaniu całej rodziny zakorzenione bariery społeczne i indywidualne w pozyskiwaniu specjalistycznego wsparcia długotrwałe skutki przemocy niskie nakłady finansowe na walkę z przemocą brak możliwości udzielenia natychmiastowego i kompleksowego wsparcia ofiarom przemocy problemy alkoholowe członków rodzin akceptacja przez środowisko pewnych form przemocy i brak ujawniania zjawiska

Tabela nr 1. Analiza SWOT

V. PROGRAM

1. CEL GŁÓWNY

Zbudowanie zintegrowanego i profesjonalnego systemu interwencji oraz wsparcia dla osób zagrożonych i dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej.

2. Cele szczegółowe

I.p.	Cele szczegółowe	Zadania	Realizatorzy
1	Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Szybkie i skuteczne podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowanie i realizacja działań pomocowych	Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja , oświata, ochrona zdrowia, kurator sądowy
2	Powolywanie zespołów roboczych	- Kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, -opracowywanie indywidualnych procedur postępowania wobec ofiary i sprawcy, - monitorowanie rodziny, zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”,	W skład grup roboczych wchodzi przedstawiciele: -OPS -GKRPA -Policji -Oświaty -Ochrony zdrowia
3	Podnoszenie poziomu	-zamieszczanie w gablotach OPS, Policji i GKRPA informacji	OPS GKRPA

	wiedzy mieszkańców Gminy	dotyczących punktów wsparcia oraz form pomocy -rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy -publikowanie na stronie Urzędu Miejskiego w Trzebiatowie informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy	Policja
4	Udział w specjalistycznych szkoleniach z zakresu problematyki zjawiska przemocy w rodzinie	-podnoszenie poziomu wiedzy różnych grup zawodowych stykających się z problemem przemocy	Przedstawiciele instytucji, które wchodzi w skład Zespołu Inter. I zespołów roboczych
5	Ochrona przed dalszą przemocą	-odseparowanie sprawcy przemocy od ofiary - zakaz kontaktowania się z osobami krzywdzonymi -udzielenie kompleksowego wsparcia osobom dotkniętym przemocą -udział w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawcy przemocy	Zespół roboczy zajęcia korekcyjno - edukacyjne zapewnia PCPR

Tabela nr 2. Cele szczegółowe programu

3. Przewidywane efekty realizacji programu

- Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy domowej,
- Zbudowanie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą,
- Udzielenie kompleksowej i profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
- Zatrzymanie przemocy i niwelowanie skutków zjawiska .

VI. REALIZACJA PROGRAMU

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Trzebiatowie na lata 2011-2013 rozpocznie się powołaniem Zespołu Interdyscyplinarnego przez Burmistrza Trzebiatowa

ADRESACI PROGRAMU:

- Rodziny i osoby dotknięte zjawiskiem przemocy, również osoby stosujące przemoc
- Rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy
- Realizatorzy Programu działający w ramach tworzonego Gminnego Sytemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

REALIZATOR PROGRAMU:

Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy udziale Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebiatowie.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłem finansowania zadań zawartych w Programie Przeciwdziałania Przemocy dla Miasta i Gminy Trzebiatów na lata 2011-2013 są środki własne Gminy.

MONITORING

Monitoringiem zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny.